

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΙΓΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Υ Π Ο

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Εἰς ἀπόστασιν 40' τῆς ὥρας δι' αὐτοκινήτου ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Αἰγίου, εὐρίσκεται ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ταξιαρχῶν, ἡ ὁποία ἔπαιξε σημαίνοντα ρόλον κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821-1827. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ταξιαρχῶν κεῖται χαμηλότερον τῆς παλαιᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λεοντίου καὶ ἀπέχει αὐτῆς ἡμίσειαν ὥραν.

Τὴν παλαιὰν ἴδρυσεν ὁ Λεόντιος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Μονεμβασίαν ἀπὸ σπουδαίαν οἰκογένειαν τὸ 1377. Ἡ Μονὴ ἰδρῦθη τὸ 1415-20 ὑπὸ τοῦ Λεοντίου, υἱοῦ τοῦ Ἀνδρέου καὶ τῆς Θεοδώρας, ὡς ἀναφέρονται οἱ γονεῖς του εἰς τὸν Βίον καὶ Ἐγκώμιόν του.

Οἱ Θωμᾶς καὶ Δημήτριος Παλαιολόγος ἔκτισαν πρὸς χάριν του Μονῆν τὸ 1450 καὶ τοῦ ἐχάρισαν ἀφιερῶματα. Ἡ παλαιὰ Μονὴ κατεστράφη τὸ 1500 ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐκτίσθη δὲ ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἀλλὰ κατεστράφη πάλιν τὸ 1620.

Μετὰ τὴν δευτέραν καταστροφὴν ἐκτίσθη χαμηλότερον, ἐκεῖ ὅπου κεῖται σήμερον, τὸ 1620.

Ἡ Μονὴ αὐτὴ κατεστράφη τὸ 1772.

Τὸ 1770 ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ τῆς Ρωσίας ἔστειλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον τοὺς ἀδελφοὺς Θεόδωρον καὶ Ἀλέξιον Ὁρλώφ διὰ νὰ ἐξεγείρουν τοὺς ὑποδούλους Ἕλληνας. Οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς προτροπὰς τῶν Ὁρλώφ ἐπαναστατοῦν.

Ἡ ἐπανάστασις ἀπέτυχε καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ὁρλώφ ἐγκατέλειψαν τοὺς Ἕλληνας τῆς Πελοποννήσου. Οἱ τούρκοι ἔστειλαν τότε 60.000 Ἀλβανοὺς διὰ νὰ τιμωρήσουν τοὺς ἐξεγερθέντας τῆς Πελοποννήσου. Στρατὸς ἐξ 6.000 Ἀλβανῶν ἔφθασεν εἰς Αἰγιαλείαν. Οἱ κάτοικοι τοῦ Αἰγίου διὰ νὰ σωθοῦν κατέφυγαν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν. Τμήματα Ἀλβανῶν ἔφθασαν καὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Μονήν. Ἐκεῖ ἀντέστησαν καὶ τοὺς ἐπολέμησαν οἱ Πολιορκούμενοι. Οἱ Ἀλβανοὶ ὅμως μὲ τὰς ὀδηγίας Ὁθωμανῶν, ἔκοψαν τὰ πανύψηλα δένδρα, πὺ ἦσαν πλησίον τῆς Μονῆς, ἔπесαν τὰ δένδρα ἐπὶ τῶν τειχῶν καὶ οἱ ἐπιδρομεῖς πατώντας ἐπὶ τῶν δένδρων ὤρμησαν ἐντὸς αὐτῆς.

Οἱ Ἀλβανοὶ, ὅταν εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς Μονῆς, ἔσφαξαν ὄσους μοναχοὺς καὶ κατοίκους τοῦ Αἰγίου ἠῶραν,

Μόνον ὁ γενναῖος ἡγούμενος Θεοφάνης Μαυρικιώτης, ὁ ὁποῖος ἤρπασε τὰ ἅγια κειμήλια μὲ τὰ ἅγια πάθη τοῦ Σωτῆρος μετὰ καὶ τριῶν ἄλλων μοναχῶν, ἐπήδησαν ἀπὸ ἓνα παράθυρο καὶ ἐσώθησαν. Ὑστερα ἀπὸ τὴν σφαγὴν αὐτὴν οἱ Ἀλβανοὶ ἐπυρπόλησαν τὴν ἱστορικὴν Ἱερὰν Μονήν.

Μοναχοὶ εἶχαν καταφύγει διὰ νὰ σωθοῦν καὶ εἰς τοὺς βράχους τῆς παλαιᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λεοντίου.

Ἐκεῖ λόγῳ τῶν ἀπροσίτων βράχων ἦσαν καλύτερα προφυλαγμένοι. Οἱ Ἀλβανοὶ ἔφθασαν καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Μονήν καὶ ἔσφαξαν ὅσους εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ.

Πάντως κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Ἀλβανῶν, ἡ μεγάλη καταστροφὴ τὴν ὁποίαν ἔκαμαν ἦτο εἰς τὴν κάτω Μονήν. Ἡ ἐπάνω, τοῦ Λεοντίου, ὅταν ἤλθον οἱ Ἀλβανοί, ἦτο ἀπὸ παλαιότερον κατεστραμμένη. Εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Ρώσου Μοναχοῦ Μπαρσκού τοῦ 1745 φαίνεται ἡ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν, ὅπως εἶναι σήμερα. Ἡ παλαιὰ τοῦ Λεοντίου εἰς τὸ ἴδιον σχέδιον φαίνεται κατεστραμμένη. Συνεπῶς τὸ 1722 οἱ Ἀλβανοὶ ἐπυρπόλησαν τὴν κάτω Μονήν· ἡ παλαιὰ τοῦ Λεοντίου ἦτο ἀπὸ παλαιότερα κατεστραμμένη¹.

Ἡ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν ἐπανεκτίσθη ὑπὸ τῶν διασωθέντων μοναχῶν τὸ 1782. Ὁ χειρόγραφος κώδικας τῆς Μονῆς τοῦ 1775 γράφει: «Κατὰ τὸ ἔτος 1782 σωτήριον ἔτος ἐκάμαμεν ἀρχὴν σὺν Θεῷ νὰ ἀνακαινίσωμεν τὰ ἐλεεινὰ ἐρείπια τῆς ἀπανθρώπου ἀποτεφρώσεως τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς α) τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας καὶ ἐπομένως τῶν κελλίων καὶ ἄλλων ἀνοικοδομημάτων».

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ταξιαρχῶν εἶναι πολὺ συνδεδεμένη μὲ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821-1827.

Τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1821 ὁ ἡγούμενος αὐτῆς Σάββας Βερσοβίτης, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Μυστικὴν συνέλευσιν τῆς Βοστίτισης (Αἰγίου), εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Παναγιώτου Δεσποτοπούλου, ὅπου ὠμίλησεν ὁ Παπαφλέσσας² περὶ τῆς ἀμέσου κηρύξεως τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐνώπιον τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, τοῦ Ἀνδρέου Λόντου, τοῦ Ἀσημ. Ζαίμη καὶ τῶν ἄλλων πρωτεργατῶν³.

Ἐκ τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν προήρχετο καὶ ὁ μέγας ἀγωνιστὴς τοῦ 1821 ἱερομόναχος Παφνούτιος Ρούβαλης, ὁ ὁποῖος ἦτο σπουδαία μορφή τῆς περιοχῆς τῆς Ἀχαΐας.

Εἰς τὸν χειρόγραφον κώδικα τῆς Μονῆς τοῦ 1775 ἀναγράφεται, ὅτι ὁ ἱερο-

1. Πολίτη Λ., «Ἡ Μονὴ Ταξιαρχῶν Αἰγίου», ἀνάτυπον σελ. 11, Ἀθῆναι 1940· καὶ Ἀβερκίου Παπαδοπούλου, «Ἁγιος Λεόντιος Παλαιολόγος Μαμωνᾶς (1377-1452). Ἡ Μονὴ Ταξιαρχῶν Ἀγιαλείας» Θεσσαλονίκη 1940.

2. Γ. Θ. Παπαγεωργίου, «Ἡ Ἱστορία τῆς Φτέρης Αἰγίου», σελ. 27, Ἀθῆναι 1968.

3. Ἀλεξάνδρου Δεσποτοπούλου, «Ἡ ἐν Αἰγίῳ Μυστικὴ Συνέλευσις τοῦ 1821», σελ. 27. Ἐν Αἰγίῳ 1892.

μόναχος Παφνούτιος Ρούβαλης ὁ Μεσουργιώτης ἢ Κλουκινιώτης ἔφυγε διὰ τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Ἀνατολὴν τὸ ἔτος 1815.

Ἐπανῆλθε δὲ ὁ Παφνούτιος εἰς τὴν Μονὴν κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1821. Ἀμέσως δὲ ἐμύησε τὸν ἡγούμενον καὶ πολλοὺς ἱερομονάχους εἰς τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Ἐπεισε κατόπιν τὸν ἡγούμενον Σάββαν νὰ παραδώσῃ τὴν ἡγουμενίαν εἰς τὸν Γαβριὴλ Νεζερίτην, διὰ νὰ ἀποφύγῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν παρακολούθησιν ὑπὸ τῶν Τούρκων⁴.

Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 διεκρίθη πολὺ ὁ ἱερομόναχος Παφνούτιος Ρούβαλης, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε διακεκριμένη μορφή ἀγωνιστοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας τῆς πατρίδος.

Ὁ Παφνούτιος Ρούβαλης ἐφόρεσε τὴν στολὴν τοῦ πολεμιστοῦ καὶ ἔπεισε τὸν ὀπλαρχηγὸν Ἀργύριον Παπασταθόπουλον ἐκ τοῦ χωρίου Κουνινᾶς Αἰγίου νὰ σχηματίσῃ ἑπαναστατικὸν σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐλάμβανε μέρος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Παφνούτιος.

Ὁ Ἀργύριος Παπασταθόπουλος, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ φύλαξ ἐπιτηρητῆς τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν εἰς Μανωλάδα Ἠλείας, μετὰ τοῦ Παφνουτίου Ρούβαλη καὶ ἄλλων ἀγωνιστῶν, μετέβησαν εἰς Πύργον Ἠλείας καὶ ἐπολέμησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας τῆς Ἠλείας ὑπὸ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν συνώνυμον τοῦ Ἀργυρίου, Ἀναγνώστην Παπασταθόπουλον.

Ὁ Παφνούτιος Ρούβαλης ἐπολέμησε μὲ γενναιότητα ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1827⁵.

Ὁ Παφνούτιος Ρούβαλης μόνον κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἔμεινε εἰς τὴν Μονήν. Πρὸ τοῦ 1821 καὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἦτο εἰς τὴν Ἥλιδα, εἰς τὸ ἐκεῖ Μετόχι τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν, τὴν Μανωλάδα. Ἦτο συμπολεμιστῆς τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Ἀργυρίου Παπασταθοπούλου ἐκ Κουνινᾶς Αἰγίου, καὶ ἐπολέμησε εἰς μάχας τῆς Ἠλείας, κατὰ τὴν Πολιορκίαν⁶ τῶν Πατρῶν, εἰς Τριζώνια καὶ ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Λόντον εἰς Μεσολόγγιον καὶ Ἀκράταν. Ἐπολέμησεν ἐπίσης μὲ τὸν Δημήτριον Μελετόπουλον εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας.

Ἡ παράδοσις τὸν ἤθελε σχεδὸν πανταχοῦ παρόντα εἰς ὅλας τὰς μάχας νὰ πολεμᾷ, χωρὶς νὰ ὀμιλῇ καθόλου καὶ δι' αὐτὸ ὠνομάσθη ἀμίλητος⁷. Εἰς τὸ

4. Ἱερέως Θεοδώρου Παπαγεωργίου, «Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ταξιαρχῶν τῆς Αἰγιαλείας», 3 Ἰανουαρίου 1937 ἕως 3 Ἰουλίου 1938, εἰς ἔφημ. «ΕΡΕΥΝΑ» Αἰγίου. Μέρους 2ον, ἀρ. 20.

5. Ἱερέως Θεοδώρου Παπαγεωργίου, «Παφνούτιος Ρούβαλης, ὁ ἀμίλητος καλόγερος πολεμιστῆς», περιοδικὸ «Ἀρχαϊκὰ» Πατρῶν, Ὀκτωβρ. 1940. Τοῦ αὐτοῦ, «Ἱστορία τῆς Κουνινᾶς Αἰγίου», δημοσιευμένη εἰς ἔφημ. «ΕΡΕΥΝΑ» Αἰγίου ἀπὸ τοῦ 1938 μέχρι 7 Ἀπρ. 1940.

6. Κ. Τριανταφύλλου, «Ἱστορικὸν Λεξικὸν Πατρῶν», σελ. 530, Πάτραι 1959.

7. Ἱερέως Θεοδ. Παπαγεωργίου, «Παφνούτιος Ρούβαλης, ὁ ἀμίλητος καλόγερος πολεμιστῆς», περιοδικὸ «Ἀρχαϊκὰ» Πατρῶν, Ὀκτ. 1940.

Μοναχολόγιον τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν ἀναφέρεται ὅτι ὁ Παφνούτιος Ρούβαλης ἐκ Μεσορρουγίου τῆς Νωνάκριδος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν τὸ 1788 καὶ ἀπέθανε τὸ 1840.

Κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς, ὅσοι ἠδύναντο νὰ φέρουν ὄπλα, κατῆλθον εἰς Αἶγιον καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Λόντον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον συνεκεντρώθησαν τετρακόσιοι ἀγωνισταί, οἱ ὁποῖοι ἐξεκίνησαν διὰ τὰς Πάτρας, ἔχοντες καὶ τὴν Σημαίαν⁸ τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Ἀνδρέας Λόντος, κόκκινη μὲ μαῦρο σταυρό. Ὁ Ἀνδρέας Λόντος μὲ τοὺς ἀγωνιστάς του καὶ τὴν πρώτην αὐτὴν Σημαίαν του ἔφθασεν εἰς τὰς Πάτρας τὴν 22αν Μαρτίου 1821. Εἰς τὴν πλατεῖαν δὲ Πατρῶν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἠλόγησε τὴν Σημαίαν αὐτὴν τοῦ Ἀνδρέου Λόντου καὶ τῶν ἀγωνιστῶν του καὶ ἐκήρυξε τὴν Ἐπανάστασιν τὴν 23ην Μαρτίου 1821. Τὸν Μάϊον ὁ Ἀνδρέας Λόντος ἔφθασεν εἰς τὴν Μονὴν Ταξιαρχῶν καὶ καθώρισεν, ὅπως⁹ ἡ Μονὴ χρησιμοποιηθῆ ὡς ὄπλοστάσιον καὶ γενικὴ ἀποθήκη τροφῶν, ἡ δὲ γυναικεῖα Μονὴ Πεπελενίτσης καὶ τὰ χωρία Πτέρη καὶ Κουνινὰ Αἰγίου, ὡς πρόχειρα Νοσοκομεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ περιθάλλωνται οἱ τραυματαῖι πολέμου¹⁰.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν ἐβοήθησε καὶ χρηματικῶς τὸν Ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ 1821-1827.

Εἰς τὸν χειρόγραφον κώδικα τῆς Μονῆς τοῦ 1775 ἀναγράφονται τὰ ἐξῆς:

«(ΚΣ') Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος ἦτοι εἰς τοὺς 1821 ἐπροσφέραμεν εἰς τὸ Κοινὸν τῆς πατρίδος χάριν βοηθείας διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου τῆς ἐλευθερίας μας γρόσια χιλιάδες τέσσαρες καὶ ἑνεακόσια».

«(ΚΖ') Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1822 καὶ εἰς τὰς εἴκοσι τέσσαρας Μαῖου ἐμετρήσαμεν εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν γερουσίαν κατ' ἔγγρα- φον αὐτῆς ἐπιταγὴν γρόσια χιλιάδας ὀκτώ, διὰ τὰ ὁποῖα μᾶς ἐδόθη ἐνσφράγιστος ὁμολογία χρεωστικὴ».

8. Τρικόπη, Ἱστ., σελ. 50' καὶ Ἀρίστου Σταυροπούλου «Πορτραῖτα Ἡρώων», σελ. 40. Ἀθῆναι 1930.

9. Π. Κ. Ξινοπούλου, «Τὸ Αἶγιον διὰ μέσου τῶν Αἰώνων», σελ. 101. ἐν Ἀθῆναις 1912.

10. Γ. Θ. Παπαγεωργίου, «Ἱστορικὰ Μοναστήρια», σελ. 52, Ἀθῆναι 1962. Τοῦ αὐτοῦ, «Ταξιαρχῶν Μονὴ ἐν Αἰγιαλείᾳ», Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεῖα, τόμος 11ος, σελ. 676-678.

«(ΚΗ) Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1823 ἐμετρήσαμεν εἰς τὸν μινίστρον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς κατ' ἐπιταγὴν τῆς προσωρινῆς διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος ἀσημικὸν Ἐκκλησιαστικὸν ὀκάδες ὀκτώ καὶ δράμια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα διὰ τὸ ὁποῖον μᾶς ἐδόθη καὶ ἐνσφράγιστος ἀπόδειξις τῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως μετὰ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ τε μινίστρον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἰωσήφ Ἀνδρούσης, τοῦ προέδρου τοῦ ἐκτελεστικοῦ Ἀθανασίου Κανακάρη καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως Χαραλάμπου Μάλη».

«(ΚΘ) Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1824 Φεβρουαρίου 8 ἐμετρήσαμεν διὰ τοῦ κ. Δημητρίου Ἀδαμίδου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον στρατηγὸν κ. Ἀνδρέαν Λόντον κατ' ἐπιταγὴν τῆς διοικήσεως γρόσια χιλιάδες δύο καὶ πεντακόσια διὰ τὰ ὁποῖα καὶ μᾶς ἐδόθησαν καὶ ἔγγραφοι ἀποδείξεις».

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν Αἰγίου ἔδωκε τὸ «παρὼν» εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821-1827 καὶ ἐκ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς κατήλθον οἱ μοναχοὶ τῆς καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀνδρέαν Λόντον.

Ἐβοήθησε τὸν μεγάλον Ἀγῶνα διὰ τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ Γένους ὄχι μόνον μετὰ ἀγωνιστὰς μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ ὑλικῶς μετὰ χρήματα, ὅπως φαίνεται ἐκ τοῦ χειρογράφου κώδικος τῆς Μονῆς τοῦ 1775.